

σπουδαιότητα και ἀληθεύει καθ' ἐκάστην εἶναι ἐντελῶς ἀκριβῆς ἐν τούτῳ δηλ. ὅτι ἡ ποσότης τοῦ καταναλισκομένου σάπωνος καταδεικνύει τὸν βαθμὸν τῆς καθαριότητος ἀνθρώπου τινὸς καὶ τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι λίαν μετρίαν χρῆσιν τοῦ σάπωνος ποιοῦντες καὶ ὑπῆρξεν ἐποχὴ ὅτε δὲν εἶχεν οὗτος ἐφευρεθῆ ἔτι, ἀλλ' ὅμως εἰάν ὑποθέσωμεν δι' αὐτοὺς ὅτι εὐρίσκονται εἰς καθολικὴν ρυπαρότητα, ἠθέλωμεν ἔχει ἄδικον καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ τῶν ἐποχῶν, διότι ὑπάρχουσι προφανῶς καὶ ἄλλα μέσα καθαριότητος. Ὡς πρὸς τοῦτο θέον ν' ἀναφέρωμεν τὰ περιέργα μέσα ἅτινα ἐτέθησαν ἐν Ρώμῃ καὶ Πομπηίᾳ πρὸς διατήρησιν τῆς τῶν δημοσίων τόπων καθαριότητος. Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος ἔχει μόνον κατασκευάσει τὰ τεῖχη, ἀλλὰ ἐπροίκισε τὴν αἰωνίαν πόλιν διὰ μεγίστων ὑπονόμων (cloaca maxima) ἵνα προστατεῖται αὐτὴν καὶ ἐναντίον τοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς πόλεως τρομεροῦ ἐχθροῦ, τῆς ἀκαθαρσίας· δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ σήμερον τὰ εἰσπίπια τοῦ ὑγιεινοῦ τούτου μνημείου. Ἡ ἀναφανείσα Πομπηία δὲν παρυσιαίξει ἡμῖν μόνον τὸ μέγα θέαμα τῆς ἀρχαιότητος ἀλλ' ἐν αὐτῇ δυνάμεθα νὰ θαυμάσωμεν τὰς ὑφ' ἡμετέρας ὁδοὺς καλῶς ἐστρωμένους, μάλιστα διὰ συστήματός τινος ὁμοειδοῦς, ὅπερ δεικνύει ἡμῖν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς ἀναστηθείσης ταύτης πόλεως πρὸ τόσων χρόνων ἐφρόντιζον περὶ τῆς δημοσίου καθαριότητος. Ὁ νομοθέτης τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔδωκεν εἰς τὸν λαόν του ἐντολὰς ἀρρώστας τὴν καθαριότητα, ἃς καλῶς θελομεν πράττει ἐὰν αὐστηρῶς μελετῶμεν.

Ἀπεδείχθη ὅτι τὰ ρυπαρώτερα μέρη τῶν πόλεων εἶναι ἐστὶν ἰσομαθικῶν νόσων, ἃς ἀδύνατον νὰ καταπολεμήσωμεν. Ἐνόςου ὑπάρχει γωνία ἐν ἣ κυλίνονται οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν.

Ἐτερον εἶδος ρυπαρότητων, ἃς περ θέλετε μοὶ ἐπιτρέψαι ν' ἀναφέρω ἐν παρόδῳ, εἶναι αἱ συνήθως ἐν κομφοῖς φιαλίδιοις κεκλεισμέναι ἢ ἐν ὠραίοις κυτίοις καὶ εἰς τὴν τῶν μύρων κατηγορίαν ἀναγόμεναι· ὑπερέχουσι δ' αὐταὶ τῶν ἄλλων μόνον κατὰ τὴν θελκτικότητά καὶ διότι μεταχειρίζονται αὐτὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἔχοντες τὴν γρημῆ. Δὲν πιστεύω ν' ἀπατώμικι λέγων ὅτι τὰ μύρα εἶναι κακῶν προωρισμένον νὰ κρύψῃ ἕτερον κακόν· ἀλλὰ προτιμώτερον εἶναι νὰ καταστρέψῃ τις τὴν ἀκαθαρσίαν ἢ νὰ τὴν περιχλύψῃ. Ἡ ἀληθὴς εὐωδία τῶν ἡν ἀπολαμβάνεται ὅταν ταῦτα εὐρίσκονται ἐν τῇ